

Nr. 8 (146) • Casa de Creație a Republicii Moldova • august 2023

Realități Culturale

REVISTĂ DE ETNOGRAFIE, FOLCLOR ȘI CULTURĂ CONTEMPORANĂ

Petre Neamțu

Sumar

ȘTEFAN SOFRONOVICI

Familia Eminovici — născătoare de geniu 1

DIANA MELINSCHII

„Nasc și în Moldova oameni“.

In memoriam lui Pavel Bechet 4

MARINA NEGRU

O aromă de lectură la cea de-a treia ediție 5

GRIGORE GRIGORESCU

Apostolatul literar-creștin divin... 6

ELENA BEJENARI

Modernizăm Biblioteca — transformăm Comunitatea 7

EUGENIA MANEA-CERNEI

Constantin Brâncuși — sculptorul, filosoful, omul 8

ALLA GRĂJDIANU

„Pași spre cunoaștere“ la Biblioteca publică

teritorială Obreja Veche 11

VETA GHIMPU MUNTEANU

Petre Neamțu, cel care a reușit să păstreze faima

orchestrei „Folclor” 12

TRAIAN VASILCĂU

„Sabia de miresme“ a lui Eugen Simion 18

STELUȚA SAVIN

„Bibliovacanța 2023“ la Biblioteca publică

raională „Petre Țefănucă“ Ialoveni 20

AURICA MORCOV

De Ziua Ușilor Deschise 22

ZINAIDA PETROV

Pacea are gustul pâinii 24

COLEGIUL DE REDACȚIE

Pavel Popa, redactor-șef

Veta Ghimpu-Munteanu,
Teleradio-Moldova

dr. hab. Victor Ghilaș

dr. Mariana Cocieru

dr. Varvara Buzilă,

Muzeul Național de Etnografie
și Istorie Naturală

Gheorghe Nicolaescu,
muzicolog

Vizitați site-ul

www.casadecreatie.md

Acest site reprezintă mijlocul tehnic, care ne permite să oglindim și să arhivăm activitatea cultural-artistică de amatori și a meșterilor populari din republică.

Site-ul conține **arhiva digitală a revistei Realități Culturale**, disponibilă gratuit.

Compartimentul **Librărie** prezintă informații privind literatura metodico-științifică, de artă autohtonă și universală, necesară pentru instituțiile primare de învățământ artistic din republică.

Rubrica **Evenimente culturale artistice** va ține la curent cititorul cu diverse evenimente din viața culturală a țării, contribuind la promovarea și popularizarea culturii naționale.

În curând, pe site va fi disponibilă o **hartă interactivă** a satelor, raioanelor și zonelor folclorice.

Societatea culturală

Casa de Creație a Republicii Moldova

Proiectul „Realități Culturale“

Telefoane: (022)202-553, 069-39-29-09 (Ion Șarban)
Mob.: 069-39-24-98 (Pavel Popa, redactor-șef)

ISSN 1857-4424

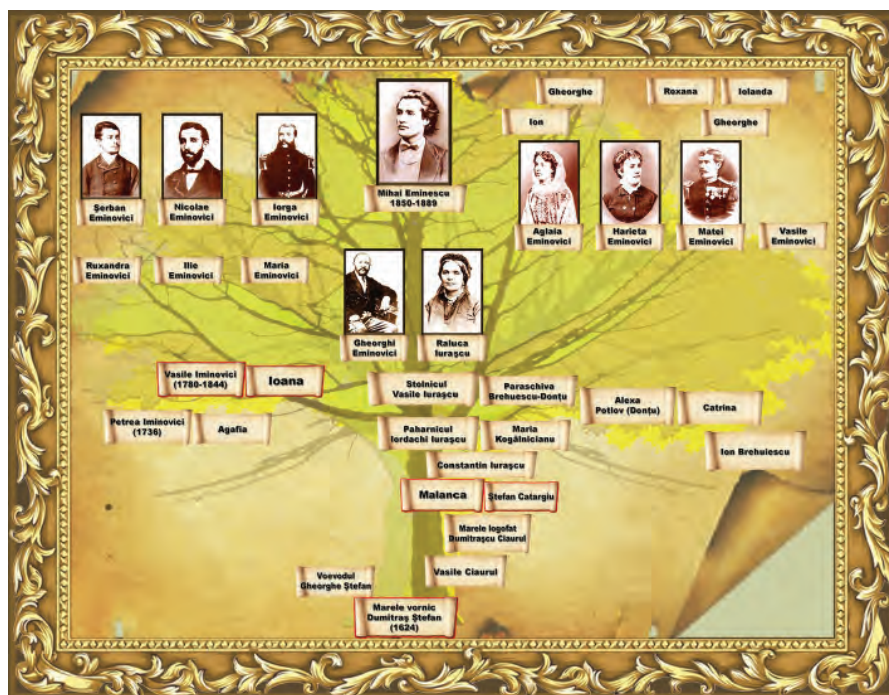
E-mail: casadecreatie@gmail.com, popapavel55@gmail.com
Adresa: mun. Chișinău, str. București, 68, oficiul 338
Paginare și machetare: Igor Condrea

Familia Eminovici — născătoare de geniu

Așa s-a intitulat lecția publică din 15 mai 2023, de ziua internațională a familiei, organizată la Centrul Academic Internațional „Mihai Eminescu”: **FAMILIA EMINOVICI — NĂSCĂTOARE DE GENIU**

Poetul **Traianus** și subsemnatul, Ștefan Sofronovici, îndrăgostiți de creația eminesciană, timp de circa o oră am povestit elevilor din cl.a III-a „C” de la Liceul „Mihai Eminescu” despre familia Ralucăi și a lui Gheorghe Eminovici din Județul Botoșani, România, familie născătoare de geniu. Copilașii de la liceu au fost însoțiți de doamnele învățătoare Eleonora Garaz și Angela Descalui. Amintim aici, că la 15 ianuarie curent acești copilași, îndrumați de distinsele lor învățătoare, au recitat toate cele 98 de strofe ale poemului „Lucefărul”, fiecare dintre ei învățând pe de rost câte un fragment.

Poetul Traianus le-a povestit pe scurt basmul lui Geo Bogza de pe vremea când Dumnezeu și Sfântul Petru umblau pe pământ, amintind de darul lui Dumnezeu pentru poporul român, la rugămintea lui

Arborele genealogic Eminescu

Sfântu Petru: „— Doamne, fă ceva, fă-i ca să-și vadă măcar o dată sufletul!.. Iar după o vreme, din neamul acela de oameni s-a născut Mihai Eminescu”. Apoi le-a povestit amănunțit despre arborele genealogic al familiei Eminovici, din partea tată-

lui, originari din satul Călinești, la 32 de km. depărtare de Suceava și a familiei Iurașcu, din partea mamei, originari din Joldeștii Botoșanilor. Familia Iurașcu avea strămoși români vestiți, printre ei fiind și boieri de rang înalt, precum Marele Vornic Dumitraș Ștefan, încă de la 1624, apoi chiar Voievodul Moldovei Gheorghe Ștefan, care a domnit în perioada anilor 1653—1658. Bunei din partea mamei au fost Stolnicul Vasile Iurașcu și soția sa Paraschiva, cu nume de fată Brehuiescu — Donțu. Din partea tatălui strămoșii cunoscuți sunt: Petre Iminovici (1736), cu soția sa Agafia și bunei Vasile Iminovici (1780—1844) și soția sa Ioana, care au avut șase copii: Ecaterina, Anița, Gheorghe, Maria, Ion și Ileana. Toți s-au născut cu numele de familie Iminovici, dar Gheorghe, la maturitate, avansând în rang boieresc, își schimbă numele de familie în Eminovici. Eminențul nostru

Raluca Eminovici

Gheorghe Eminovici

eminescolog, academicianul Mihai Cimpoi, afirmă că un străbunel de al lui Eminescu avea numele de familie Imin, ceea ce însemna cizmar, ciubotar. Nu întâmplător și Veronica Micle i se adresa în scrisori „Eminul meu iubit”. Gheorghe Eminovici (10.02.1812 — 08.01.1884) și Raluca Iurașcu (1816 — 13.08.1876) s-au căsătorit la 26 iunie 1840. În această familie de gospodari din viță aleasă, cu moșii la Ipotești și Dumbrăveni din județul Suceava, s-a născut Omul de geniu al Neamului Românesc, Mihail Eminovici, devenind mai târziu Mihai Eminescu. Regretatul eminescolog Victor Crăciun consemnează acest eveniment astfel: „Veacul al XIX-lea abia sărise de mijlocul lui, vânturând pe întregul pământ românesc înflăcărare ideii de libertate, egalitate și dreptate ale Revoluției de la 1848, care vor da roade peste vreme, triumfând în Unirea de la 1859 și obținerea Independenței de stat, la 1877. După încrucișarea jumătăților de secol, anul ce începuse era pus sub semnul distinctiv al planetei Venus, care în limba „părinților din părinți” se numea **Luceafărul**. Iar în zorii zilei de 15 ianuarie 1850 se naștea cel care va fi denumit **Luceafărul poeziei românești**. Era o zi de duminică geroasă...” („Mihai Eminescu” 160 de ani de la naștere/ Ediția a II — a, revăzută și îmbogățită. Concepție, studiu, elaborare documentară Prof. Dr. Victor Crăciun. Liga Culturală Pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni și Editura Semne, 2010, p.25).

Academicianul **Mihai Cimpoi** consemnează în tabelul cronologic din Dicționarul Enciclopedic „Mihai Eminescu”: „1850 — La 15 ianuarie se naște la Botoșani (conform Regis-

trului de nașteri și botezuri pe anul 1850 al Bisericii cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”) Mihail (Mihai), cel de-al șaptelea copil al lui Gheorghe Eminovici, numit că-

minar printr-un decret domnesc din 12 mai 1841, și al Ralucai (Ralu sau Rareș), fiica stolnicului Vasile Iurașcu, originar din Hotin”. (Cimpoi, Mihai / *Mihai Eminescu: Dicționar Enciclopedic*, ed. a 2-a, rev. și adăugită.- Chișinău: Gunivas, 2018, p. 13). Soții Gheorghe și Raluca Eminovici au avut 11 (unsprezece) copii: Șerban (1841—1874), care a studiat medicina la Viena și la Erlangen, în Bavaria; Nicolae, numit și Nicu (1843—1874), care a studiat dreptul; Iorgu sau George (1844 — 1873), a fost militar; Ruxandra (1845, moartă de copilă); Ilie (1846—1862). Cu el s-a jucat Mihai de mic. A studiat medicina în școala lui Davila. A murit de tifos, molipsit de la bolnavi; Maria sau Marghioala (a murit de 7 ani); Mihail (poetul și geniu), Aglaia (1852—1900), căsătorită la 1870 cu I.Drogli, profesor de pedagogie din Cernăuți. Au avut doi băieți; Henrieta sau Harieta (1854—1889), a ologit de picioare la vârsta de 5 ani și nu s-a mai vindecat. Restul vieții a trăit în cărucior. În anii 1887—1888 l-a îngrijit pe Mihai Eminescu la Botoșani, Matei (1856—1929), militar, care a trăit 73 de ani. Este cel mai longeviv dintre copiii Eminovici, trăind cu un an mai mult decât tatăl lor; și Vasile, care a murit de mic, la un an și șase luni. Din acești unsprezece copii ai familiei Eminovici s-a ales și geniu Mihai Eminescu, fiind al șaptelea copil în familie. Această familie mă duce cu gândul la familia sfinților părinți Simion și Ana, unde s-a născut

Fecioara Maria și la sfânta familie a lui Iosif și Maria, în care s-a născut Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

Cel care i-a schimbat numele din Eminovici în Eminescu a fost Iosif Vulcan, redactorul revistei „Familia”, unde tânărul poet a publicat versuri la vârsta de 16 ani, în 1866, începând cu poezia „De-aș avea”, scrisă în stilul lui Vasile Alecsandri, regele poeziei pe vremea aceea, apoi au urmat poeziile „Din străinătate”, „La Bucovina”, „Speranța” ș.a.

Mihai Eminescu scria pe la 1875—1880, referitor la genealogia sa, mândrindu-se „de-a fi dintr-o fa-

tești, cu dascăli „propunători”, che-mați, sau la Botoșani, la Pensiunea lui Ladislav Ferderer, unde au învățat frații mai mari, sau poate în altă parte, dar în anul 1858 este înscris în clasa a III-a la școala primară greco-orientală din Cernăuți, cu predare în limba germană, fiind clasificat al 15-lea între 72 de elevi, iar în anul 1859, în clasa IV-a, fiind al 5-lea între 82 de elevi. În anii 1860—1863 studiază la Ober-Gymnazium, cu o pauză, apoi revine în anul 1864. În anii 1865-1866 este elev particular în clasa a V-a gimnazială la Cernăuți, unde Aron Pumnul îi încredințează

Publică în „Convorbiri Literare” din 15 aprilie „Venere și Madonă”, apoi la 15 august „Epigonii”. Participă la serbarea de la Putna din 15/27 august 1871. Din decembrie 1872 începe studiile la Universitatea din Berlin, care durează până în 1874, când i se propune să facă doctoratul pentru un post de profesor la Universitatea din Iași. Dar propunerea lui Titu Maiorescu nu se realizează. Eminescu lucrează la Iași bibliotecar și revizor școlar, îl descoperă pe Ion Creangă, din 1877, luna noiembrie, se mută la București, unde lucrează în calitate de redactor la ziarul „Tim-pul” până în iunie 1883. Este cel mai bun ziarist. Contribuie la desăvârșirea limbii literare românești, ne lasă drept moștenire o operă bogată: poezie, proză, dramaturgie și publicistică, unde sunt abordate problemele fundamentale ale vieții culturale și social-politice ale României. În anul 1883 publică „Luceafărul”, „Doina”. La 28 iunie este pus în „cămașa de forță” și internat la Sanatoriul Caritas al doctorului Șuțu. Unii cercetători spun că astfel a fost asasinat, asta a fost moartea civilă a lui, cu implicarea serviciilor secrete austro-ungare și nu numai. S-au unit dușmanii lui din țară și din afară și l-au anihilat, căci îi demasca, nu-i lăsa să fure și să mintă. A murit ca un martir, luptând pentru adevăr. Este un model de conștiință națională și umană, un model de inteligență și caracter într-o singură persoană.

Casa memorială Mihai Eminescu de la Ipotești

milie nu numai română, ci și nobilă neam de neamul ei, cu strămoșii din Țara de sus a Moldovei, de care nu mi-i rușine să vorbesc”. Acesta este și răspunsul la faptul, că mai multe nații pretind că Eminescu ar fi al lor: albanezii, polonezii, turcii, evreii ș.a. Eminentul nostru eminescolog, academicianul Mihai Cimpoi, afirmă că un străbun de-al lui Eminescu avea numele de familie Imin, ceea ce însemna cizmar, ciubotar. Nu întâmplător și Veronica Micle i se adresa în scrisori „Eminul meu iubit”. Apoi numele Imin a fost sârbizat de către autoritățile din Banat în Iminovici, apoi Gheorghe Iminovici, avansând la rang de boier, l-a schimbat în Eminovici, iar Iosif Vulcan l-a schimbat în Eminescu. Cam aceasta este pe scurt istoria numelui marelui geniu Mihai Eminescu, pe care l-a dat lumii Neamul Românesc.

Primele două clase se presupune că a învățat probabil acasă, la Ipo-

bioteca sa. Scrie poezia „La mormântul lui Aron Pumnul”, o elegie minunată. În anii 1867—1868 peregrinează prin țară, fiind angajat ca sufleur în trupa lui Iorgu Caragiale, apoi în cea a lui Millo-Pascaly, se cunoaște cu I. L. Caragiale. Din semestrul 1869—1870 este student la Universitatea din Viena, citește intens din Platon, Kant, Shopenhauer, Fichte, Rousseau, Confucius, Spinoza, Hegel, Zoroastru, Buddha, Schiller, Buchner, Cantemir, Ricardo, *Vede, Sacuntala*. La 1 ianuarie îl vizitează cu alți colegi pe Domnitorul Unirii Alexandru Ioan Cuza, aflat în exil la Döbling. Articolele „Să facem un congres”, „În unire e tăria”, și „Echilibrul”, publicate în „Federațiunea” din or. Pesta în luna aprilie atrag citarea autorului în fața procurorului public din Pesta pentru abordarea problemelor naționale. Serviciile secrete austriece și nu numai, îl vor urmări mereu, îi vor distruge viața.

Mormântul lui Mihai Eminescu

„Nasc și în Moldova oameni“

IN MEMORIAM lui Pavel Bechet

O frumoasă activitate am petrecut în ziua de duminică, 9.07 2023, în s. Vadul-Leca, raionul, Telenești, unde l-am memorat pe Pavel Bechet, cel care la 5 iulie 1957 s-a născut în s. Vadul-Leca, băștinașul nostru, care în prea puținii lui ani trăiți pe pământ (45), a lăsat urme frumoase în panteonul cultural al țării noastre.

Au trecut două decenii de când Pavel Bechet nu mai este cu noi. Începem un nou deceniu, în care s. Vadul-Leca, în luna iulie, luna în care s-a născut P. Bechet petrecem **IN MEMORIAM** cu genericul „Nasc și în Moldova oameni“ dedicat actorului, umoristului, textierului ce-a rămas a fi pentru noi „o lacrimă în calea uitării“.

Dorul, cel mai prețios sentiment, specific nouă moldovenilor, l-a însoțit pe P. Bechet pretutindeni. Fără margini i-a fost dragostea pentru sat. Orice revenire la baștină era o sărbătoare.

Cu mare drag, băștinașii, ansamblul de maturi de la Căminul Cultural Vadul-Leca, au interpretat Imnul Comunei Căzănești, versuri Iacob Cazacu-Istrati, muzica compozitoarea Olga Trudov-Mațarin, Cetatea mea de dor.

45 ani când ai împlinit,
Îngerii după tine au venit
Te-au luat acolo sus,
Din porunca lui Iisus
Azi, 66- ai fi -nplinit
Dumnezeu te-ar fi vestit
Și-ai fi stat la masă cu colegi
Cu frații și surorile
Că ei îți duc dorurile
Cu copiii și nepoții
Ați fi stat la masă cu toții
Un păhăruț ați fi-nchinat,
Și artiștii ți-ar fi cântat
Cântece de veselie
Pe care toată lumea le știe
...Dar n-a fost să fie-așa
Pavele nu te-om uita
Că ești băștinaș din sat
Și mereu vei fi cântat
S-au interpretat cântece pe versurile lui P.Bechet, „Bine ați venit amicii mei“, „Trenule“, „Păvălaș’ ș.a.

La 66-a aniversare
Nu mai ești printre noi
Ai plecat în depărtare
De unde nu se întoarce nimeni
înapoi

Ai lăsat în urma ta
Un popor ce te iubea
Vorba-ți, cântecul și gluma
Au rămas pe totdeauna

Pavel Bechet s-a străduit să-și trăiască frumos viața, luând cu asalt distanțele ca un sportiv, ne-a lăsat versuri, dedicate părinților, dragostei, artiștilor.

Și Pavel Bechet după trecerea în neființă, nu a fost dat uitării, poeta Viorica Nagacevschi, i-a închinat poezia „De dragoste azi ninge melodia“ și a fost recitată de Paula Cris-tea.

Cântecul la braț cu gluma
Ne face viața mai bună
Viața-i grea la orișicine
Dar să știi să o trăiești
Cu prietenii la masă
Amarul să-l îndulcești

Ansamblul de maturi de la Căminul Cultural Vadul-Leca, ne-a încântat cu mai multe melodii: cântecul de glumă „M-am pornit cu caru-n vale“, „În zile de sărbători“, „La casa din vale“.

Prin ce-i vestit un sat? Cine-i duce faima?

Prin oameni dragi sufletului, prin oameni de omenie.

Îi închinăm azi imn celui, care a lăsat urme pe pământ; patru serate de creație cu genericul sugestiv, versuri duioase. De asemenea astfel de evenimente unește cele mai talentate colective. Și în parteneriat cu s. Negurenii, taraful Datina din satul Negurenii conducător Pascari Nicolae, ne-au încântat cu frumoase melodii.

Gabriela Crehovețchi a recitat versurile lui Pavel Bechet ce ne îndeamnă să prețuim Măria sa — artistul „Nu-i dați artistului avere“

Nu-i dați artistului avere
Nu-i dați artistului putere,
Căci ce să facă el cu ele?
Puterea lui e în cuvânt
Și va rămâne orișicând,
Talentul e averea lui,
Ori este, ori de nu, pă-i nu-i!
Aripi să-i dați, nu-i dați povară,
Priviți-l, îl vedeți cum cum zboară?
El va aduce-o lume nouă,
Ca să v-o lase, apoi, tot vouă,
În plete când o să-i tot ningă
Cu fire albe-n plină vară,
Lăsați-l uneori să plângă,
Dar nu-l lăsați nicicând să moară!
Nu fluierați artistu-n stradă
Și nu-l jigniți cu vorbe rele,
De nu v-a fost pe plac aseară,
Poate-avusese clipe grele,
Nu-l antrenați în umilință,
Nu faceți ultima greșală,
Artistul milă n-o să ceară,
Mândria lui e sus pe scară....
Poți să-l bârfești și poți să-l lauzi,
Poți să-l înjuri sau să-l aplauzi

*Oriunde ai fi, oricine ești,
Dacă ți-e drag, o să-l iubești
Nu-i dați artistului să mintă,
Când tace și nici când cuvântă,
Tăcerea poate să vă vândă...
Chiar de-i sunteți atât de aproape
Cuvântul poate să vă-ngroape,
Nu-l întrebați nicicând ce-al doare,
Mai bine-i dăruieți o floare,
Că mâne, numai Domnul știe,
O floare poate să-ntârzie...*

Cu dor astăzi și-a depănat amintirile și colegul lui P. Bechet, scriitorul Iacob Cazacu-Istrati....

O viață scurtă — 45 ani. A ars ca o lumânare, lăsând o amintire luminoasă în urma sa. De fapt un artist, care a trăit pentru public, niciodată nu este uitat. Pavel Bechet va trăi mereu în inimile noastre.

Vitalie Berezovschi, directorul Căminului Cultural Vadul-Leca ne-a

înveselit cu o sărbătoare „Ascultă lume la mine” și cântecul „Vă mulțumesc prietenii dragi”.

Mulțumim tuturor celor, care astăzi ne-au onorat cu prezența, mulțumim surorii lui P. Bechet, Elena, care a fost prezentă cu noi la acest eveniment, fraților, cumnatelor.

Mulțumim tarafului „Datina” Negureni, mulțumim APL pentru susținere și suport.

MARINA NEGRU, BIBLIOTECAR PRINCIPAL LA BPT CHIRCA

O aromă de lectură la cea de-a treia ediție

„Cartea este comoara fără de preț în care unii își adună cele mai frumoase gânduri, ca alții să le poată folosi mai departe”

MIHAIL SADOVEANU

Citești o carte? Îți place un fragment din ea? Promovează cartea, realizând un poster digital cu fragmentul îndrăgit! Participă la Campania „O aromă de lectură”, ediția a III-a!

Biblioteca Publică din Chirca desfășoară Campania de Promovare a Cărții „O aromă de lectură”, ediția a III-a. Ediția din acest an este una specială și diferită față de cele anterioare, pentru că pot participa nu numai locuitorii satului Chirca, dar și din alte localități din Republica Moldova, chiar și din România.

Campania „O aromă de lectură” are drept scop promovarea cărților citite cu ajutorul unor postere digitale ce conțin fragmente îndrăgite din diferite opere literare și atragerea a cât mai mulți ci-

titori la lectură. Poate cuiva îi va plăcea fragmentul din poster și va căuta cartea fie că la biblioteca din apropiere, fie că la librărie.

Activitatea cu posterele s-a început pe 31 mai 2023 și va dura până la 31 octombrie 2023. Pe 31 mai 2023 s-a postat pe pagina Biblioteca publică Chirca pe Facebook un afiș cu îndemnul de participare la Campania de Promovare a Cărții/Lecturii. Postarea a fost distribuită în mesaje private utilizatorilor de diferite vârste ale bibliotecii și nu numai, astfel motivându-i pe toți să participe la Campanie. Participanții își vor dezvolta spiritul critic pentru selectarea fragmentelor îndrăgite din opere literare și vor elabora postere pentru a promova cărțile citite. Fiecare poster trebuie să conțină: un fon atractiv, titlul cărții, numele/prenumele autorului, fragmentul îndrăgit, numele/prenumele participantului, vârsta și o fotografie/imagie cu coperta cărții. Toate

posterele sunt primite în format digital pe Messenger la BP Chirca Negru Marina. Lucrările prezentate pot fi elaborate în orice aplicație cunoscută de participant (Canva, PPT, FotoJet etc). Ele sunt postate pe rând, în ordinea în care sunt prezentate. Posterele care vor fi trimise mai târziu de 31 octombrie 2023 sau care nu vor corespunde criteriilor expuse mai sus, nu vor fi admise pentru promovare.

Toți participanții vor primi diplome! Cine va prezenta cele mai multe postere, va beneficia de o carte-cadou!

Acestea sunt condițiile și criteriile de participare la Campania „O aromă de lectură”, ediția a III-a din acest an. Fiecare utilizator care are vreun dispozitiv conectat la internet, are acces la informațiile cu privire la serviciile/activitățile organizate de bibliotecă. Vor mai urma încă multe inițiative la fel de frumoase!

Apostolatul literar-creștin divin...

„Nu e nici o moarte care ne-ar muri“.

LEONIDA LARI

Regretatul eseist și publicist Sergiu Cucuietu, născut la 26 iunie 1959 (comuna Drochia, jud. Soroca) ne-a părăsit la 7 martie 2002 ca enoriaș și ctitor al Mitropoliei Basarabiei, în apostolatul doctrinei canonice creștine, promovând-o asumată, stoică, sacerdotală și publică, eminamente în

zidit pe om din dragoste. De aceea, doar iubirea ne va ajuta să-l înțelegem pe cel de alături, dar și să pătrundem cele văzute și nevăzute, situate la depărtări neînchipuit de mari, despre care s-ar putea spune că sunt alte ceruri, în care am fost și noi odată, dar de unde am fost izgoniți, fiindcă nu le-am înțeles și, în consecință, nu le-am meritat“ („Țara“. 4 mai 1999).

paginile ziarului „Țara“ prin eseuri excelente, fulminante și energizante, ulterior incluse în cărțile *Nostalgia altor ceruri: cronici hristocentriste la ziarul „Țara“ (1994 — 1999)*, Editura Ulysse, 2002, și *Înălțarea pe orizontala* (2004), unde aborda „iconomia divină“, rezumând: ...Dumnezeu l-a

Era aliatul confracților săi confesional bucureșteni ca eseist-tabletist, întâiul fiind regretatul Răzvan Codrescu, în convingerea catehizării societale, cauză neagreată și neacceptată de spiritul gregar ateu dominant în mentalul colectiv fructurat și degradat spiritual la etapa respectivă. Eseurile duhovniciei dânsului purtau straie literare fine-divine, cucernice-cuceritoare, ademenitoare pentru sufletele noastre satelizate și ateizate, văduvite de sublimul-cristalin creștin cristic, precum elogios consemna Grigore Vieru: „Scrierile lui Sergiu Cucuietu fac o notă aparte în literatura basarabească. Dânsul practică o specie literară rar întâlni-

tă prin părțile noastre pe care Tudor Arghezi o numea tabletă. Deloc ușor să compui o tabletă, or Sergiu Cucuietu are chemare pentru așa ceva. La frumusețea acestor texte, iluminate în adâncul lor de o firească religiozitate, se adaugă și frumusețea Limbii Române cu care Sergiu Cucuietu are niște relații deosebite“ (februarie 2004).

Crezul comunitar creștin-patriotic panromânesc suveranist era remarcat de regretatul scriitor coleg și politolog al modernității Petru Bogatu: „În ciuda împotrivirii lui Iu. Roșca, am anulat statutul publicației „Țara“ de organ al partidului, înregistrând-o, cu ajutorul lui Sergiu Cucuietu și Ștefan Secăreanu, ca revistă independentă“. Acesta-i Sergiu Cucuietu — atletul credinșiei și altfelității ca eseist elegiac și liric etno-etnic. Ar fi o reparație salutară sanitară din partea Uniunii Scriitorilor, acordându-i titlatura membrului de onoare...

La 9 decembrie 2016, dl Ștefan Secăreanu rezuma referențial: „învăluită de mister a rămas pentru mine moartea atâtor confrăți de-ai noștri frontişti: Dumitru Moldovanu, Valentin Ciobanu, Simion Gurghiș, Stan Petcu, Constantin Oglinzeanu, Sergiu Cucuietu, Grigore Petelcă, Petru Poiată, Nicolae Stratulat etc. Nu sunt medic, dar, involuntar, m-am întrebat de nenumărate ori: de unde, care-a fost cauza AVC-ului năprasnic suferit de Sergiu Cucuietu la doar 45 de ani — unul dintre cei mai deosebiți, mai profunzi și mai sensibili colegi ziariști pe care i-am cunoscut (Ștefan Secăreanu). Iată măreția modestiei marelui dispărut Sergiu Cucuietu.

Ca artizan al spiritualității strămoșești și ostaș devotat reanimării canonice a Mitropoliei Basarabiei, regretatul Sergiu Cucuietu a pecet-

luit sacerdotal-sacrificial postura ca slujitor excepțional al Patriarhiei Române, fapt care va produce actul aprecierii oficiale Sinodale.

*Grigore Grigorescu
2022 — august 2023*

PS1: Sunt rândurile și gândurile ticluite-n demersal oficial către Patriarhia României și Mitropolia Basarabiei pentru enoriașul edenic Sergiu Cucuietu la 2 noiembrie 2022, reiterate la 2 martie 2023.

PS2: Urmare a socializării prezentei pledoarii, fiul Călin remarcă public anul trecut: Ar fi foarte bine, corect și de toată lauda să i se transmită Înalt Prea Fericitului că, măcar post-mortem, trebuia și trebuie decorat și modestul Sergiu Cucuietu pentru implicarea extraordinară în reactivarea Mitropoliei Basarabiei. Nu de alta, dar e păcat ca cei mai merituoși să fie trecuți cu vederea (Luca 10:7).

ELENA BEJENARI, BIBLIOTECAR PRINCIPAL BPT OXENTEA

Modernizăm Biblioteca — transformăm Comunitatea

Proiectul „Modernizăm Biblioteca — transformăm Comunitatea” a Bibliotecii Publice Teritoriale Oxentia r. Dubasari care a fost selectat și aprobat spre finanțare de către Comitetul de Selectare și Adunarea Generală GAL-lui „Farmecul Nistrului” în cadrul Concursului local de propuneri de proiecte „Oportunități de finanțare pentru dezvoltare și creștere economică locală,” este implementat cu succes.

Mijloacele bănești (grant) sunt oferite în cadrul „Fondului de Dezvoltare Rurală – Inception Fund”

parte a proiectului „LEADER pentru Moldova Rurală”, finanțat de USAID, cofinanțat de „Polish Aid” și implementat de Solidarity Fund PL în Moldova în parteneriat cu Rețeaua Națională LEADER din Republica Moldova.

Biblioteca publică s. Oxentia în urma acestui proiect a fost dotată cu două aparate de aer condiționat și două computatoare moderne ce a creat condiții mai bune de activitate. Aparatele de aer condiționat vor avea o economie mai mare la acoperirea cheltuielilor comunale, de-

oarece încălzirea cu gaze naturale a devenit foarte costisitoare.

Pentru a ajunge la o istorie de succes este nevoie de multă muncă de la depunerea formularului de aplicare, semnarea contractelor, procurarea, instalarea și livrarea mărfurilor, până la cerințe de raportare.

Constantin Brâncuși — sculptorul, filosoful, omul

Motto:

„Brâncuși este mai mult decât un sculptor, el este un profet;

Brâncuși este mai mult decât un profet, el este un artist de geniu;

El este mai mult decât un artist de geniu, el este un vizionar;

El este mai mult decât un artist de geniu - Este un Demiurg.“

Geo Bogza

Mircea Eliade sublinia: „Brâncuși și-a găsit universul spiritual în Neolitic“.

Probabil, în ADN-ul lui Constantin Brâncuși, în subconștientul său, în matricea sa se păstra toată informația istorică, mai bine zis memoria colectivă, a originii, obârșiei Neamului din care făcea parte.

Și **Carola Giedion-Welcker** (discipola maestrului) amintește despre aceea, că sculptura lui Brâncuși își are sorgintea în adâncurile folclorice ale țării sale natale.

Cum ne relatează autorul „Cuvintelor potrivite“, **Tudor Arghezi**, „...C. Brâncuși s-a coborât într-un

timp prefolcloric românesc.“ El era indisolubil legat de arta cioplitorilor în lemn, de simbolismul care-l conțineau pridvoarele caselor țărănești, covoarele, iile, prosoapele. Deci, era suflet din sufletul Neamului său. Reieșind din aceasta, el a „modernizat antichitatea“ (T. Arghezi).

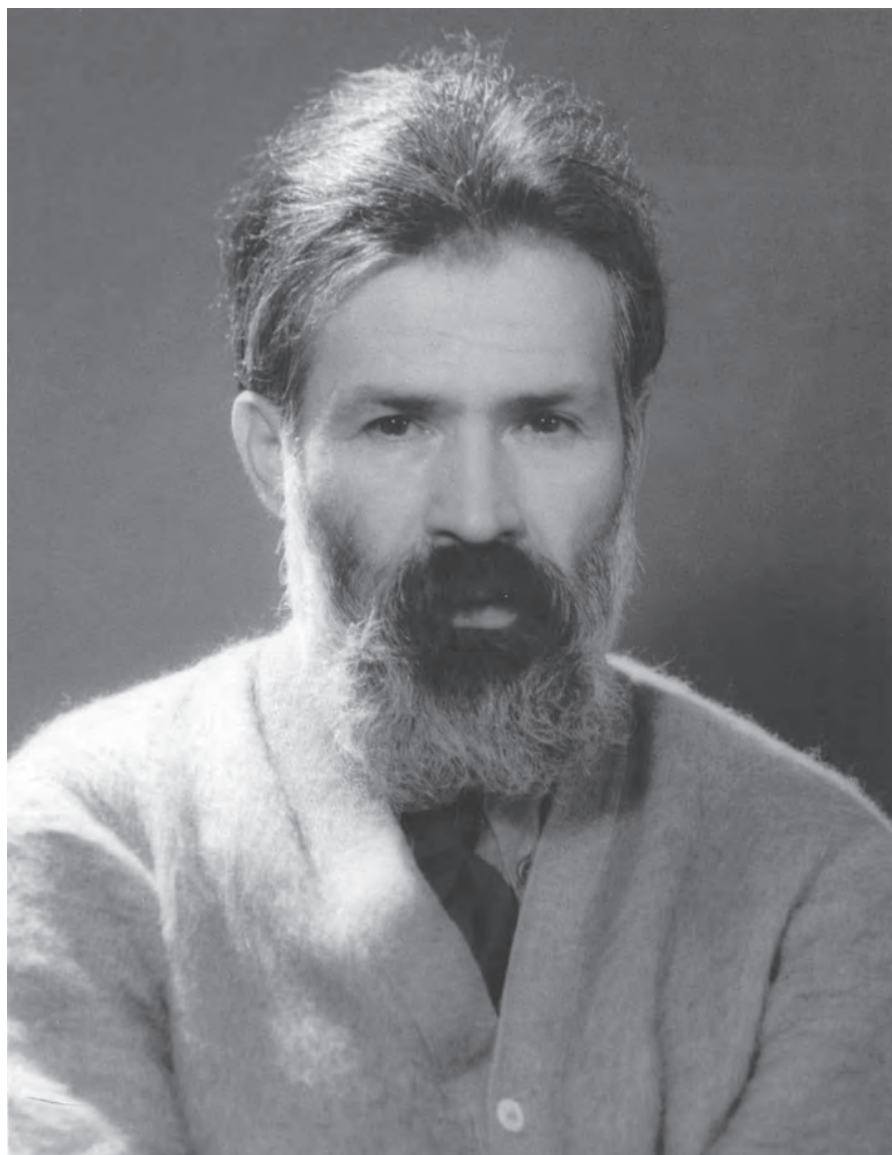
Și scriitorul **Fodor Sandor**, în această ordine de idei, relatează: „Simțul formei l-a moștenit de la strămoșii lui cioplitori de grinzi, stâlpi, troițe. A descoperit frumusețea și monumentalitatea formelor simple, având obsesia perfecțiunii.“

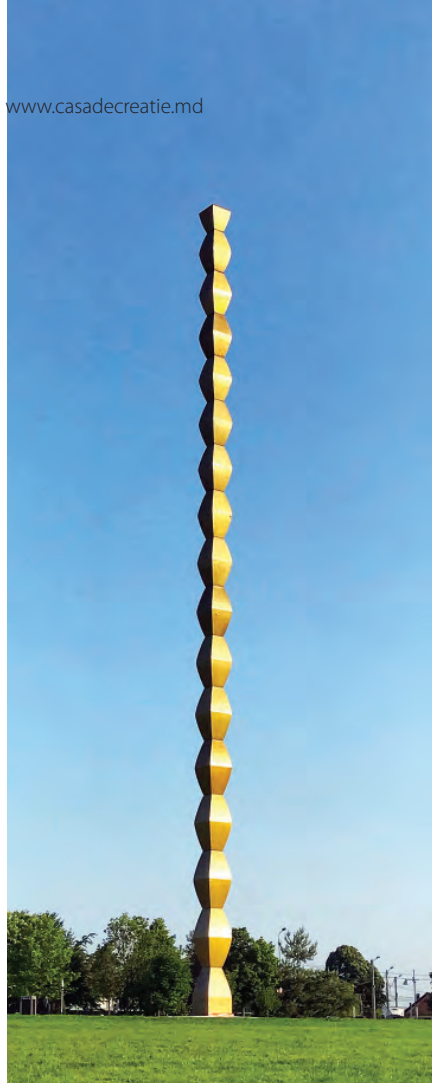
Monumentalizarea lucrurilor simple le scoate în relief și criticul de artă, eseistul **Petru Comarnescu**: „Cheia carierei și, prin urmare, a artei lui C. Brâncuși, care nu a fost și nu este decât artist, trebuie căutată numai după ușile, pe dinăuntru închise, ale genialității“. Anume această genialitate i-a încolțit în suflet, credem noi, „o tindere spre universalism“ (N. Titulescu).

Însuși artistul, acest mare geniu al Neamului Românesc ni se destăinuie: „Da, am căutat un drum spre universal... Am căutat esența [...] care să fie simbol de puritate, de grație, de mister, de frământare, de avânt.“ Și toate acestea izvorau din uluitoarele tradiții ancestrale ale poporului său.

În operele sale el a căutat să descopere esența. În acest context aducem afirmația poetului, scriitorului și criticului în artă a francezului **Jean Cassou**: „Niciodată sculptura nu s-a apropiat [...] de o reprezentare atât de perfectă a esențelor.“

Acad. **Mihai Cimpoi**, în articolul său „De la Realul Eminescu la Posibilul Brâncuși“, publicat în hebdomadarul „Literatura și Arta“, Nr.11 din 14 martie 2002, cu referire la cartea-album „Brâncuși în căutarea formelor, noi orizonturi ale cercetării“,

(autori **Victor Crăciun** și **Lucian Radu Stanciu**) notează următoarele: „Modul de convertire a materiei structurate și lustruite în focare de iradiere a luminii, regăsirea naturii originare a formei plastice, a caracterului dinamic pulsatoric” — redau operei lui „imaginea sacră modernă.” Însuși autorii acestei lucrări de valoare menționează: „Brâncuși — e un adevărat Ulysse al epocii lemnului și pietrei care nu se lasă tentat de sirenele aleatorului, mergând cu o intuiție ieșită din comun spre cântecul esențial al ființei.”

În poezia „O coloană, o pasăre”, **Mircea Vaida-Voevod** scria:

„... O sferă căzută din ochiul unui râu,

o coloană, o pasăre,
sunt obiecte imponderabile,
tot atât de utile ca stelele, ca funcția creierului,

ca muzica râului și cântecul greierului.”

În opera lui Constantin Brâncuși se reliefează, cum ne mărturisește eseistul, traducătorul, criticul și istoricul în Artă **Ionel Jianu**, „aspirația milenară a omului de a evada

din condiția sa materială pentru a traversa și a ajunge la o comuniune universală.” În toate sculpturile legendarului și spiritualului Brâncuși se întrevide o măsură cosmică.

Constantin Brâncuși este și un cugetător profund, un metafizician, un filosof de sorginte platoniană și kantiană. Adăpându-se din izvoarele filosofice ale străvechii Indii, dispunând de o bogată bibliotecă pe tematică metafizică, el coboară în adâncurile ancestrale ale Sinelui, „îmbrăcându-se în zalele celor trei lucruri sfinte (eliberarea de pasiuni, poftă și greșeli)” și-și petrece viața conform legilor morale creștinești, „un principe al moralei”, cum îl numesc prietenii, fiind permanent într-un echilbru perfect și-ntr-o armonie de invidiat cu Eul său, cu sine.

Sculptorul și filosoful Brâncuși nota despre arta sa: „Cei care au păstrat în suflet armonia care sălășluiește în toate, în esența lucrurilor, vor înțelege foarte bine arta, pentru că vor vibra pe coardele acelorași legi ca și Natura.”

Filosofia sa se bazează pe o redescoperire mistică a frumosului, fiind ghidată de bucurie, lumină, pace, libertate, etică, estetic și adevăr. De aici vin și formele esențiale ale sculpturilor sale, care „respiră fericirea esențială a naturii organice.” (**Carola Giedion-Welcker**).

Brâncuși medita mult asupra operelor sale. Și noi, cei care-i admirăm creația, suntem convinși că ea „stimulează meditația filosofică.”

Acad. **Mihai Cimpoi**, în acest context, relatează următoarele: „Sufletul său cu aură a idealității și a voinei de putere de ordin nietzscheean se întâlnește cu mândria naturală a materialului, pe care el o tratează cu pietate, supunând-o totodată cerințelor sale imperioase de bine și frumos.” Aceste categorii de bine și frumos, de bucurie și pace, de echilbru și armonie, de lumină și adevăr, ne dezvăluie profunzimea spirituală a Omului **Constantin Brâncuși**, care ne-a lăsat o valoroasă moștenire spirituală și estetică. El a fost iubit de personalități marcante ale timpului său. Compatrioții săi, prietenii, ne destăinuie că „el crea într-o adâncă meditație, într-o deplină comuniune cu Natura.” În atelierul său, spun prietenii, „el era ca un Jupiter în Olimpul său.” Mulți dintre compatrioții săi au avut, în atelierul său, „sentimentul veșniciei.”

Creația maestrului C. Brâncuși este nu numai profund filosofică, ci și poetică, muzicală. **Emil Manu**, istoric literar, relatează câteva date biografice, câteva relații de cultură, care confirmă legăturile lui **Brâncuși** cu poezia și poezia universală. În amintirea sa îl păstra pe poetul **Apollinaire**, pe care-l considera „un prieten minunat”, moartea căruia i-a produs un dezastru spiritual. A fost atașat de **Lucian Blaga** (poetul împătimit de „corolla de minuni a lumii...” și poezia sa. Probabil, afo-

rismul „*Prietenia este ca un suflet în două trupuri*“ a fost sedimentat, gândindu-se la Lucian Blaga, poetul și filosoful, pe care-l simțea ca pe un suflet-gemene, un „*obsedat și el al depărtărilor cosmice*.“

Emil Manu scrie că „interesul poezilor pentru opera lui Brâncuși a fost imens.“ Domnia sa citează doar un număr mic de poeți (cum susține el), printre care Lucian Blaga, Ion Vinea, André Breton, Jean Cassou, Carl Sandburg, Paul Celan, Mina Loy, Raimond Queneau. Noi am mai putea adăuga: Alain Bosquet, Ion Barbu, Giullievic, B. Fundoianu, Geo Bogza, Laszloffy Alădăr, Bazil Gruia, Vasile Grunea, Ana Căpraru, Dumitru Popescu, Ion Rahoveanu, Daniel Turcea, Grigore Vieru, Nicolae Zidarov și mulți-mulți alții.

Despre atașamentul său față de muzică ne mărturisesc amintirile contemporanilor... Cânta la vioară, fluier, contrabas, chitară. Ba chiar, și-a confecționat, în adolescență, o vioară splendidă dintr-o lădiță de lemn. O atracție fermecătoare asupra ființei brâncușiene o aveau, încă din copilărie, sunetele clopotelor bisericesti. Se consideră că aceste sunete ar reflecta vibrația primordială. Este dovedit, că sunetele clopotelor purifică, prin gama lor polifonică, atmosfera din jur, destrămând energiile malefice.

Constantin Brâncuși a fost clopotar la biserica Maicii Domnului din Craiova, apoi la biserica lui Obe-

denaru. A cântat în corul bisericii Mavrogheni, din București; frecventa concertele și participa la repetițiile societății corale „*Carmen*“; a cântat în strună și la capela română ortodoxă din Paris. Cu siguranță, de aici își trage seva și muzicalitatea operei sale.

Toată arta lui Brâncuși, zice **George Uscătescu** (istoric literar, hispanist), este „o melodie integratoare a Cosmosului. Descoperind legăturile eterne care străjuiesc Universul și formele cosmogonice, care-și au rădăcinile în ancestral, toată arta brâncușiană se raportează la ele ca la un ax moral constant.“

În literatura română și cea universală există monografii, articole, aprecieri, elogii, amintiri și destăinuiri. Despre opera brâncușiană și-au expus viziunile multe celebrități de talie universală, precum: Mircea Eliade, Ionel Jianu, Petru Comarnescu, Carola Giedion-Welcker, Emil Gilioli, Jack Burhman, Henry Moore, James Joyce, Hilton Kramer, Adriano Marino, Hector P. Agosti, Vasile Paleolog, Peter Neagoe, Ion Pogorilovski, Verner Hofmann, Ezra Pound, Lucian Blaga, Tudor Arghezi, Alexandru Vlahuță, Dominique de Roux, Nicolae Titulescu, Barbu Brezianu, Victor Crăciun, Mihai Cimpoi, Lucian Radu Stanciu, Emil Manu, Lelia Stancu, Fodor Sandor, Giulio Carlo Argan, Iohannes Bach, Constantin Noica, Sik Csaba, Octavian Fodor, Ion Vlasiu, Mihaela

Iordachescu, George Uscătescu, Panek Zoltan etc.

Printre aceste nume de rezonanță mondială întâlnim sculptori, artiști plastici, specialiști în arta gravurilor, critici în domeniul artelor, profesioniști în Istoria Artelor, filosofi, filosofi ai Culturii, istorici, teoreticieni, critici literari, filologi orientaliști (sanskrita și tibetana), folcloriști, scriitori, nuveliști, poeți, traducători, jurnaliști, medici, compozitori, memorialiști, diplomați, oameni politici, editori — mulți dintre ei profesori universitari, cu doctorate celebre în diverse domenii, chiar și în Drept și, bineînțeles, academicieni!

Să ne oprim la un catren din poezia „*Mitul Brâncuși*“ de **Bazil Gruia** (poet clujean, memorialist, critic literar, dr. în Drept):

„... De la tine încoace o axă de miracole străbate

între pământ și bolți. În materia inertă dintre planete.

Coloana fără de sfârșit. O fărâmă din tine la un capăt,

O fărâmă spre celălalt. Eternitatea românească.“

Iar istoricul în arte, maghiarul **Sik Csaba** relatează următoarele: „A fost artist, și inginer, și arhitect, și geometru, și metafizician, și filosof, înțelept și moralist — toate arte și meserii universaliste!“

Și Omul la Brâncuși „este în totalitatea lui de ființă totală, adică înafara Timpului“ notează argentini-anul **Héctor Pablo Agosti**. Menționăm și noi, cu toată certitudinea, că **Constantin Brâncuși** — sculptorul, filosoful, omul, este ființa în toată plenitudinea ancestrală și universală, situându-se, pentru eternitate, înafara Timpului în imensul Spațiu de dimensiuni brâncușiene.

Așadar, putem afirma că este de neconceput sculptura secolului XX fără prezența elevată a acestui artist de geniu, care a reangajat, și „a legat forma de idee“, care a descoperit adevărul în frumusețea formelor arhetipale, care și-a alimentat opera din izvoarele spiritualității ancestrale, care ne-a redat bucuria crudă a armoniei și echilibrului în proporții cosmice, care și-a ridicat Neamul spre Cer!!!

22.11.22

„Pași spre cunoaștere” la Biblioteca publică teritorială Obreja Veche

Învățătura trebuie să fie uneori un drum; întotdeauna un orizont.

NICOLAE IORGA

Biblioteca publică teritorială Obreja Veche exercită un rol important în orientarea intelectuală a utilizatorilor săi, în informarea și menținerea gustului pentru lectură, studiu, în scopul cristalizării unui sistem de informare propriu. Aceasta își păstrează și întărește rolul său, prin or-

lețelor. La sfârșitul fiecărei activități am făcut diferite experimente, observări, aplicații, desene ce corespund temei studiate. Copiii au avut posibilitatea să-și dezvolte noi competențe pentru a învăța altfel, să observe, să compare, să selecteze, să stabilească reguli și să învețe fără stres într-un mod interactiv și atractiv. La finalul programului, participanții și-au verificat cunoștințele, completând un test cu întrebări la care ne-am bucu-

care au participat la activități: „Este un program bine-venit și suntem norocoși că participăm, învățăm lucruri noi și utile pe care le folosim apoi și în cadrul lecțiilor. Venim cu mult interes și curiozitate la fiecare atelier,” a menționat Patricia Bantea. Oferind această „rețetă” de educație non-formală la bibliotecă, am reușit să sporim interesul copiilor pentru lectură și să contribuim la formarea unor cititori avizați și informați. Consider că, prin implementarea acestor proiecte cultural-educative cu activități adiacente lecturii, putem ajunge mai ușor la cei care altfel nu ar veni la bibliotecă. Un impact pozitiv asupra elevilor putem oferi ca știința să devină abordabilă ce confirmă și afirmația lui Confucius despre învățarea eficientă: „Spune-mi și voi uita. Arată-mi și voi ține minte. Implică-mă și voi înțelege”. Astfel de activități conferă serviciilor de bibliotecă un factor de surpriză construit pe inovație și curiozitate, datorită căruia biblioteca devine mult mai importantă și mai atractivă pentru membrii comunității. Suntem convinși că dorința de a studia și setea de cunoaștere nu vă va dispărea niciodată.

ganizarea și desfășurarea serviciilor de dezvoltare a competențelor. Astfel, Biblioteca publică a implementat proiectul cultural — educativ „Pași spre cunoaștere”, având rolul de stimulare a interesului și aprofundarea cunoștințelor copiilor despre lumea înconjurătoare.

În acest context, învățătoarea Ala Stîrcu și directorul bibliotecii Alla Grăjdianu și-au atins scopul de a-i ajuta pe elevii clasei a IV-a, să-și fixeze cunoștințele despre o varietate de teme, oferind, într-un mod atractiv, cele mai interesante informații, consolidând rolul lecturii în drumul spre cunoaștere. Pe parcursul activităților copiii au descoperit lucruri interesante despre „Planeta Pământ”, „Vulcanii”, „Viața în stup”, „Ciclul de viață a unui copac” etc. prin lectura și explorarea cărților de referință — enciclopedii și vizionarea filmu-

rat împreună de roadele Cunoașterii, de farmecul și lumina ideilor, prin răspunsurile copiilor. Impactul activităților a fost unul cu implicații emoționale — uimire, suspans, bucurie. Impresiile micilor cercetători denotă interesul și entuziasmul cu

VETA GHIMPU MUNTEANU, MAESTRU ÎN ARTĂ

Petre Neamțu, cel care a reușit să păstreze faima orchestrei „Folclor”

Veta Ghimpu Munteanu (V.Gh. M.): Petre Neamțu, dirijorul Orchestrei „Folclor” e de mulți ani în fruntea acestui colectiv. Pe când orchestra era în cadrul Companiei de Stat Teleradio-Moldova înregistra absolut cu toți cântăreții profesioniști și din toate colectivele artistice, ba chiar cu toți artiștii amatori din republică. Astăzi Orchestra „Folclor” e parte componentă a Filarmonicii Naționale „Serghei Lunchevici”.

Petre Neamțu (P.N.): Lucrez în această orchestră din 1985. Fiind la radio mi-am propus să promovez tineretul, să imprimăm cu ei cel puțin două piese, atât cu soliști vocal cât și cu soliști instrumentiști. În general Orchestra „Folclor” a avut

mereu grijă de acest aspect. Festivalul-Concurs Televizată Pentru Tinerii Interpreți de Muzică Populară „Prezintă Orchestra FOLCLOR” l-am pornit cu Anatol Bârsa, care era redactor șef la „Redacția muzică” tv, anume pentru a ajuta tineretul. A durat acest proiect 2—3 ani, dragă Veta, știi prea bine, fiindcă ai mers alături de noi pe post de producător și prezentator, după care nu am mai avut bani pentru arendarea sălilor de concert și am fost nevoiți să întrerupem această activitate.

V.Gh.M.: Mi-am propus de fapt să vorbesc în acest interviu despre Petre Neamțu. De fiecare dată, însă, când este abordat să vorbească despre el o sucește spre orchestră. Nu prea își dă importanță. De ce?

P.N.: Fiindcă în interviurile de altă dată am vorbit despre cele mai importante momente din viața mea și nu cred că mai are rost.

V.Gh.M.: Noi avem în republică mai multe orchestre de muzică populară și fiecare în parte își are menirea sa. Orchestra „Folclor” ar avea menirea să descopere tinerele talente și să le susțină. Chiar dacă s-a făcut o pauză, de vreo 7-8 ani s-a relansat, totuși, festivalul-concurs „Prezintă Orchestra „Folclor”,“.

P.N.: Așa este. Orchestra „Folclor” este un laborator de creație pentru tinerii artiști cărora li se oferă posibilitatea de a se manifesta. Pe lângă acest festival-concurs orchestra noastră mai ia parte la diverse concursuri cum ar fi Concursul

național al interpreților cântecului folcloric „Tamara Ciobanu“, „Angela Păduraru“, „Teodor Negară“, „Maria Tănase“ de la Craiova și altele. De asemenea pe parcursul a 26 de ediții am acompaniat interpreții Festivalul-Concurs internațional de creație și interpretare a romanței „Crizantema de argint“ — Chișinău și mai multe ediții „Crizantema de Aur“ de la Târgoviște. Remarc că toate aranjamentele muzicale de la festivalurile de romanță îmi aparțin.

V.Gh.M.: Aceasta este activitatea Dvs. în afara programului Orchestrei „Folclor“. Aș vrea să vă referiți, totuși, la activitatea orchestrei. Și v-aș ruga să-mi vorbiți despre artiștii ei.

P.N.: Voi porni de la soliștii vocali care, din păcate, nu mai sunt printre noi. Teodor Negară avea un vast repertoriu. Piesele lui au rămas a fi foarte interesante pentru toate timpurile, cântecele-i sunt preluate astăzi cu succes de tinerii interpreți.

Nina Ermurache a fost o cântăreață de excepție care a cântat mai mult piese lirice, doine, balade. Romanțele le cânta foarte interesant. Apoi Angela Păduraru, care din păcate s-a dus și nu a rămas nimic în fondurile televiziunii ca imagine video. Tineretul nu poate afla cum arăta din cauza lipsei înregistrărilor video cu ea. Noroc că sunt înregistrările ei audio în fondurile radio. Ion Bas avea o voce aparte și interpreta cântece bulgărești, găgăuzești și moldovenești.

Cu cântăreții care au cântat cândva și s-au retras din orchestră precum e Veronica Mihai, Nicolae Glib, Valentina Cojocar, Mihai Ciobanu ținem legătura, sunt invitați des în diverse concerte ale noastre. La spectacolul de omagiere a celei de a 50-a aniversări ai „Folclorului“ au fost invitați toți artiștii care cântă și au cântat în orchestră și mulți dintre cei care au colaborat cu orchestra.

V.Gh.M.: Să ne amintim și de foștii artiști instrumentiști.

P.N.: Au fost și instrumentiști deosebiți ca acordeonistul Mihai Bătrânu, Leonid Moșanu, unicul instrumentist care cânta la fluier fără dop. Valentin Platonov un tânăr țambalagiu care, din păcate, a plecat mult prea devreme din viață, clari-

netistul Sergiu Cuciuc. Nume care au rămas în memoria noastră dar au rămas și înregistrările lor.

V.Gh.M.: De peste 38 de ani dirigiți această orchestră. Sub bagheta Dvs. dirijorală au cântat mulți artiști. Care e diferența dintre artiștii de altă dată și cei de acum?

P.N.: Artiștii de astăzi sunt grăbiți. Ei doresc peste noapte să devină vedete. Puțini sunt dintre cei care au răbdare, perseverează și au putere să caute și să găsească repertoriul adevărat, cântece bazate pe tradițiile folclorice, istorice chiar. Aceste cântece rămân și peste 100 de ani, iar acestea făcute astăzi au succese un an apoi nu le mai auzi, și nici nu le mai ascultă nimeni. Toți cei care cântă cu orchestra noastră, îi îndemn să caute

un asemenea repertoriu cu sens, mesaj, încărcătură istorică și melodică. Din păcate majoritatea cântăreților de la noi fabrică cântece autobiografice, de succes imediat. Sunt acum la modă și răzbat mai ușor. Pentru un cântăreț e foarte important să-și formeze un repertoriu bun și să încerce să aibă un stil al lui de interpretare. Să aibă linia și drumul lui în viața sa de artist. Este foarte important atât pentru soliștii vocali, cât și pentru instrumentiști. Sigur că nu e atât de simplu. La instrumentiști, de exemplu, acum e moda să facă lucrări mai mult tehnice, dar în aceste lucrări demonstrează virtuozitate și atât. Ei și? Trebuie cântate piesele în așa fel ca lumea să le poată îngâna, îndrăgi. E foarte important să

ne bazăm pe marile valori ale folclorului nostru, pentru că ceea ce se întâmplă astăzi — improvizațiile, modernizarea melodiilor folclorice, eu nu accept. Multe orchestre de ale noastre își permit să cânte, de exemplu „Ciocârlia“, dar mai adaugă niște acorduri moderne ca să aibă efect la public. Nu știu dacă e de folos acest efect. Pentru că artiștii și orchestrele de la noi sunt menite să promoveze frumosul și valorosul acestui meleag și să educe spectatorul nostru. Eu țin minte când am început activitatea în orchestra „Folclor“ oriunde plecam cu concertele neapărat includeam în repertoriu câte o doină-două. Imediat cum se cânta doina în sală se începeau discuțiile, lumea nu asculta, pentru ei nu era interesant. Pentru a asculta o lucrare cu un mesaj aparte trebuie să pregătești publicul, dar cine să-l pregătească decât noi cei care promovăm valorile noastre. Eu nu înțelegeam ce se petrece. E foarte greu să faci ca spectatorul să asculte astfel de muzică, să se pătrundă de ea. Doar nu poți cânta doar cântece de joc și voie bună sau de pahar unde intens se propaga folosirea alcoolului. În fondurile radio câte odată nimeresc niște piese care nu merită să

nimerească și atunci când și la radio se transmite una și aceeași nu cred că e corect. Redacția muzică și noi toți artiștii împreună trebuie să promovăm frumosul și calitativul.

V.Gh.M.: Cât de influent poate fi un conducător de orchestră, un dirijor, când e vorba de repertoriu, de ținuta scenică, când e vorba de costumele populare? Din păcate și aici avem foarte multe probleme. Puteți pune Dvs. piciorul în prag și să spuneți așa și numai așa?

P.N.: Eu tot timpul îmi propun să cânt lucrări deosebite, nu banalități

și doar ceea ce își dorește publicul. Publicul, repet, trebuie să fie educat de noi. Mă strădui din răspuțeri cu concertele pe care le cânt să ridic cât de puțin nivelul intelectual al publicului. E foarte important și pentru noi și pentru cei din sală.

V.Gh.M.: Dar în ce privește costumele populare?

P.N.: Cu costumele e o problemă, din păcate, avem doar costumele care le avem și nu pot să le interzic cântăreților să nu iasă în scenă în aceste costume chiar dacă sunt niște kitch-uri, fiindcă altele nu au. E foarte important să porți un costum veritabil. La acest paragraf avem mari scăpări și ar fi cazul să-și spună cu-vântul specialiștii.

V.Gh.M.: Orchestra Dvs. este una foarte stabilă. Majoritatea artiștilor sunt angajați de foarte mult timp, unii dintre ei chiar de la bun început. Cum explicați acest lucru?

P.N.: Eu, de exemplu, niciodată nu le puneam condiții artiștilor în vârstă să plece. Erau artiști aparte ca Leonid Moșanu, de exemplu. Chiar la vârsta lui de 75 de ani cânta solo-uri. Era și un banc — înainte de a ieși să cânte își aranja pe un scaunel fluierile care începuse să se rostogolescă, iar el le spunea: „Stați, nu vă grăbiți că mai am până la pensie, până a ieși din scenă“. Avem instrumentiști cu care ne-am mândrit întotdeauna — Vasile Iovu, care e în orchestră chiar de la începuturi, apoi Gavriil Gronic, Anatol Golomoz, Vasile Rusu, care au un succes mare la public. La fel, dintre cei mai ti-

neri, precum e trompetistul Anatol Nunu — unul dintre cei mai buni. Solourile lui cu Gavriil Gronic sunt deosebite sau și mai tânărul Sorin Zbarea, un clarinetist extraordinar. Valentina Rusu, tânăra violonistă cu un viitor promițător. Tinerii soliști instrumentiști de mai încoace au venit în orchestră de pe băncile Colegiului de muzică sau de la Conservator și cresc aici în orchestra noastră. În orchestră e o atmosferă deosebită de relații prietenești și de ajutor reciproc. Noi suntem ca o familie și acest lucru bucură foarte mult.

V.Gh.M.: Vorbiți-mi și despre soliștii și instrumentiștii de astăzi, vă rog!

P.N.: Toți angajații orchestrei sunt soliști, personalități marcante în arta muzicală. Fiecare dintre ei a vibrat la microfon în diverse spectacole. Îi voi aminti cu mare drag și prețuire pe soliștii instrumentiști: vioriștii Andrei Bivol, Aurel Bejan, Viorel Țurcanu, Ala Rusu, Valentina Rusu. Artiștii care cântă la instrumente aerofone: Vasile Iovu, Anatol Nunu, Sorin Zbarea, Victor Tihoneac ș.a. Toți s-au remarcat prin măiestrie interpretativă, program inedit, dar și prin recunoștința publicului.

Soliștii vocali sunt individualități binecunoscute la noi și în Româ-

nia, care dețin un bogat repertoriu de doine, balade, cântece de cătănie și petrecere. La un loc de cinste în repertoriile lor se găsește romanța românească. Unii dintre soliști sunt deținători de premii la prestigioasele concursuri de romanță — „Crizantema de argint” și „Crizantema de Aur”, dar și de cântec popular precum „Tamara Ciobanu”. Printre aceștia sunt Viorica Moraru, Diamanta Paterău, Silvia Goncear, Nicolae Paliț.

V.Gh.M.: Tot despre orchestră și despre orchestră, dar ce face Petre Neamțu ca Om, ca tata, ca bunel?

P.N.: Desigur că pentru mine este foarte importantă familia. Atâta timp cât pot susține fiica, nepoții eu mă simt tânăr și fericit. Mă mândresc cu ei. Eu, de fapt, numai dorm acasă, fiindcă sunt mai mult la repetiții, mai am și lecții la Conservator, la Catedra Muzică populară. Și acolo e cu totul altă activitate. Dar baza, sigur, că e în Orchestra „Folclor”. În familie găsesc înțelegere și susținere. Soția Margareta vine la toate spectacolele noastre, e cel mai exigent critic și cea mai mare susținătoare a orchestrei. Fiica mea Violeta e profesoară de limba română, predă

corpului diplomatic, ambasadiorilor, diferitor oameni de afaceri care vin la noi în republică.

Nepoțica Laura-Maria în toamnă va susține masteratul la Universitatea „Alma Mater“, facultatea Economie și Finanțe din Bologna, concomitent lucrează la o companie de imobile în Bologna, Italia, iar nepotul Daniel e stabilit în Marea Britanie cu soția sa Alexandrina. Daniel are 29 de ani și nepoțica 25 ani. Nepoții sunt bine și Slavă Domnului noi nu îmbătrânim.

V.Gh.M.: Pe nepoții Dvs. de mici îi vedeam la toate spectacolele Orchestrei „Folclor“. Ei sunt pătruși de melosul popular sau veneau din obligație?

P.N.: Nu, veneau cu mare drag să asculte toate spectacolele noastre. Când erau mici au făcut ambii studii muzicale timp de 5 ani, dar așa pentru cultură generală. Toți copiii care învață muzică de mici sunt altfel. Un om care învață muzica nu poate fi brutal, rău sau nepăsător.

V.Gh.M: De 53 de ani Margareta și Petre Neamțu formează cel mai stabil și frumos cuplu de familie. Cum ați reușit?

P.N.: În primul rând cred că cei 53 de ani se bazează pe un sentiment reciproc care a prins temelia familiei, apoi gospodarul cumpără la timp lemne, iar focul din vatră arde mereu și încălzește sufletele. La temelie au stat anumite valori: buna înțelegere, respectul, am știut împreună să punem accentele pe prioritățile vieții. Asta n-ar însemna că nu am avut

anumite situații complicate, dar am perceput corect momentul cedării reciproce, calmului care-i foarte important.

Aceleași sentimente le avem până în prezent, vorba cântecului „Doi iubiți, ca doi zarzări înfloriți și pe-o pernă îmbătrâniți“.

V.Gh.M.: Dvs., domnule Neamțu, ați venit în fruntea orchestrei imediat după plecarea lui Dumitru Blajinu?

P.N.: Da, a fost un moment nu prea plăcut. Am fost chiar și acuzat de unii. În noiembrie 1994 când a fost îndepărtat de la orchestră Dumitru Blajinu și mi s-a propus mie să vin în fruntea orchestrei am refuzat categoric, fiindcă cu un an înainte însuși Dumitru Blajinu mi-a propus postul de dirijor secund. Eu pe atunci lucram la Colegiul „Ștefan Neaga“ profesor și mai dirijam Orchestra „Veselia“, colaborem cu Orchestra „Folclor“ și eram foarte bine. Mai scriam aranjamente pentru diverși cântăreți și instrumentiști. Apoi în luna decembrie iarăși am avut oferta de a veni în fruntea orchestrei și iarăși am refuzat. Îmi era oarecum față de Blajinu. În ianuarie, am fost din nou chemat de administrația Radioteleviziunii la discuție, spunându-mi că dacă nu vin o să-l ia pe altcineva, că de Blajinu, categoric nu poate fi vorba, oricum nu v-a fi repus în funcție. Mi-au mai spus — dumneata nu vii în locul lui Blajinu, ci în locul dumatăle.

V.Gh.M.: Cum v-a primit colectivul?

P.N.: Atunci colectivul era dispersat în două tabere, cântau diferit. M-am și speriat și mă gândeam unde am venit și cum mă voi descurca. Președintele Radioteleviziunii mi-a propus să fac varianta zero și să-i reangajez. Eu nu am vrut, îi cunoșteam pe toți, de ce sa-i disponibilizez? A fost foarte greu să reorganizez această orchestră.

V.Gh.M.: Ce s-a întâmplat, totuși, că pe timpul lui Dumitru Blajinu era o orchestră foarte bine pusă la punct?

P.N.: Nu știu ce s-a întâmplat, dar erau două tabere — una era pentru Blajinu alta împotriva. Luptau una împotriva alteia. Încercam să fac repetiții în aceste condiții, dar era imposibil, umblau cu intrigi, îmi șopteau la ureche ce a spus unul sau altul. Într-o zi i-am adunat și le-am înerezis categoric să mai procedeze așa și le-am propus să se expună în fața orchestrei, să nu mai umble cu bârfele. În 1986 am avut o invitație de la Uniunea Scriitorilor pentru a cânta la spectacolul de omagiere a lui Emil Loteanu la 50 de ani care a avut loc la „Casa ofițerilor“. A fost prima noastră ieșire în public cu orchestra nou formată. Am hotărât să facem o suită care a răsunat foarte rău, din păcate. A fost o catastrofă. După acest caz nu am ieșit în această formulă până când nu am organizat orchestra la nivel și am făcut-o lucrativă.

V.Gh.M.: Va reproșat vreodată Dumitru Blajinu venirea Dvs. în fruntea orchestrei?

P.N.: A fost o perioadă când nu se saluta cu mine. Și atunci m-am apropiat de el și i-am spus dacă nu vă salutați cu mine nici eu nu mă mai salut. Când orchestra a împlinit 30 de ani de activitate l-am căutat și i-am propus să dirijeze suita din cântecele dumnealui la Palatul Național, am propus să fie înaintat la „Ordinul Republicii“. Mi s-a spus că de la Radioteleviziune nu-l pot înainta, fiindcă lucrează la Centrul Național de Creație Populară. Cu toate acestea a fost înaintat un demers și de la Radioteleviziune și de la Centru. I-a fost dat acest ordin, dar el categoric

nu a vrut să vină să dirijeze atunci orchestra. După ce am organizat orchestra m-a telefonat și m-a întrebat dacă nu vreau să-l i-au pe post de al 2-lea dirijor. Eu nu aveam nimic împotriva, chiar să vină și pe post de prim dirijor, dar lucrul acesta nu depindea de mine. Atunci Dumitru Blajinu a dat Compania în judecată și a câștigat procesul. După acest caz eu nu am mai venit la lucru. Dar nici Blajinu nu a mai reușit să stea în fruntea orchestrei. Conducerea Radioteleviziunii a hotărât atunci să facă concurs și din nou am fost invitat. Eu refuzam. Nu doream să-i fac concurență lui Dumitru Blajinu. Și nu m-am dus în ziua aceea la concurs. A doua zi a venit la mine Constantin Scotcailo, reprezentantul orchestrelor de la radioteleviziune și mi-a spus că Blajinu nu s-a prezentat la concurs, dar în schimb a venit Ion Dascal. Pe atunci Ion Dascal era dirijorul 2 în orchestră. I-am spus atunci lui Ion care e problema, că ei nu organizaseră concurs să îl ia pe el, ci să-l dea afară pe Blajinu.

V.Gh.M.: Orchestra „Folclor“ din start a fost concepută, în primul rând ca o orchestră de studiu, de înregistrări, apoi ca una concertistică. A completat fondul de aur a

Radioteleviziunii cu zeci și sute de lucrări inedite. Ce s-a întâmplat că după atâția ani de activitate a plecat de la Radioteleviziune la Filarmonică?

P.N.: Fostul Președinte al Companiei Publice Teleradio Moldova Ilie Teleșcu a considerat că nu e nevoie de Orchestra „Folclor“ la Radioteleviziune. Chiar dacă artiștii au adunat semnături, au înaintat demersuri, s-au opus, orchestra a fost concediată. Și atunci, în acel an 2006, am trecut în corpore la Filarmonica Națională „Serghei Lunchevici“, unde am fost primiți cu mare drag de către doamna Svetlana Bivol și unde activăm și astăzi cu multă susținere din partea dumneaei.

V.Gh.M.: Meritul lui Petre Neamțu e că a reușit să păstreze orchestra.

P.N.: Da, slavă Domnului. Am încercat să cântăm muzică diversă — romanțe, populară, clasică la cel mai înalt nivel. E de dorit ca atunci când preia o orchestră să-i păstrezi stilul și cred că am reușit.

V.Gh.M.: Dumneavoastră duceți responsabilitatea unui colectiv de 30 de oameni plus personalul tehnic. Îi doresc orchestrei viață lungă inclusiv dirijorului ei.

P.N.: Mulțumesc.

TRAIAN VASILCĂU, CERCETĂTOR ȘTIINȚIFIC LA CAIME

„Sabia de miresme” a lui Eugen Simion

SAN

Cultul pentru Basarabia și cărturarii ei

De la început trebuie să specificăm faptul că Eugen Simion nu a scris, printre alții, și despre basarabeni, ci, conform spusei lui Mihai Cimpoi, „a avut constant în câmpul atenției sale „lumea basarabeană”, trăind „la marginea anxietății, în mijlocul unui vârtej de scenarii politice” și fiind reprezentată de scriitorii ei uriași și talentați”. Citat închis.

Sciam cu prilejul aniversării a 90-a de la nașterea criticului că în el a vibrat o mare dragoste pentru Basarabia. Nu una declarativă, formală, ci una substanțială și adevărată. Ea a pătruns, în urcare, de la izvoarele culturii și literaturii basarabene până la contemporaneitate. Nicolae Dabija zicea că „Eugen Simion a scris opere, citind opere și a scris capodopere, citind capodopere”. Eu așa zice că Eugen Simion a poposit la marile izvoare de oriunde n-ar fi fost

ele, dar n-a uitat nici de basarabeni Hasdeu, Stere, Goma, Vieru, Dabija, Matei, Cimpoi...

Despre Vieru a scris cel mai mult, începând cu faptul cum l-a cunoscut în casa lui Stănescu și Sorescu din București. Prin el i-a aflat și pe Ungureanu, Strâmbeanu, Matcovschi, iar din „Istoria deschisă a literaturii române din Basarabia” a lui Mihai Cimpoi — pe noi toți!

Despre el au scris, în schimb, basarabeni Grigore Vieru, Nicolae Dabija, Valeriu Matei, Victor Crăciun, Petru Soltan, Ion Ciocanu, Mihail Dolgan, Elena Tamazlăcaru, Nina Josu și alții.

Cândva am luat cu împrumut colecția „Scriitori români de azi” și volumul „Dimineața poezilor” de la consăteanul meu, scriitorul Serafim Belicov și, citind, m-am cutremurat cu câtă dragoste putea să scrie Eugen Simion despre poeți și despre poezii Basarabiei, mai ales.

Eu cred că el a fost un critic cu aureolă de poet, altfel zis: un critic dublat de o pană de mare poet.

Iată ce scria Eugen Simion despre Vieru. Redau doar câteva fraze: „Vieru mi se pare, într-adevăr, un poet al bunătății și, după o vorbă a lui Noica, un poet al singurătății bucuroase. Chiar și atunci când poartă o sabie în mână, sabia lui este de miresme”.

Nu e minunat spus? Nu e un ciorchine de metafore toată Opera lui Eugen Simion?

Trebuie să constat că la cei 90 de ani postumul deja Eugen Simion rămâne la fel de viu și proaspăt în cărțile pe care le-a scris, un poet al criticii literare, așa mai adăuga, care trebuie continuu descoperit.

Ceea ce vrea să facă și autorul acestui șirag de cuvinte la acest simpozion științific.

„Mă uit la spectatorii aceștia cu chipurile supte de suferință”, scria

Eugen Simion despre noi, basarabeni, foarte receptivi „la Eminescu sau Ștefan cel Mare, cele două mituri tutelare ale lor“.

Despre Mihai Cimpoi nu uită să afirme că este „o natură stabilizatoare și un spirit critic profund, părând un răzeș din oastea lui Ștefan cel Mare, răstăcit în timpurile moderne“, apoi ne anunță că Mihai Cimpoi este primejdios, din cale afară de primejdios, deoarece el „duce lucrurile la capăt“, drept dovadă „catedrala pe care o începuse deja și voia s-o ducă până la acoperiș, se cheamă Eminescu“.

În același context, criticul evidențiază modul caracteristic tot nouă, basarabenilor, de a fi „emoționați, triști, căliți de o lungă suferință, veniți la București nu să se plângă, ci să mărturisească“.

Un neam de vrednici mărturisitori de Dumnezeu, de Limba română, de idealul veșnicei Reuniri care arde în inima lui, a neamului, ca o lumânare fără sfârșit, transmisă drept moștenire urmașilor urmașilor săi.

Și tot Eugen Simion vine să ia apărarea scriitorilor basarabeni, „calomniați, contestați, demolați în presa postrevoluționară“ din Țară, menționând că ei „ne-au dat o lecție, avertizându-ne că, într-o istorie confuză, talentele n-au voie să se piardă într-un interminabil și impur proces în care nu se mai caută adevărul, ci doborârea valorilor“.

Eugen Simion vede chemarea și alegerea proniatoare a poezilor Basarabiei drept o „misie apostolească: aceea de a cuprinde într-un cântec încăpător eternitatea lumii“.

„În Hasdeu trăiește un mare spirit întemeietor“, notează criticul Eugen Simion.

Constantin Stere este pentru Eugen Simion un „talent ce se bizuie pe puterea de pătrundere a unui moralist de tip mesianic, interesat totdeauna de condiția omului în lume și de mântuirea lui“.

„Paul Goma a deschis un capitol nou în literatura română postbelică și cărțile lui trebuie analizate cum se cuvine“, adevărește Eugen Simion.

Mesianismul național, reprezentat de Vieru, Lari, Dabija și alții ca-

pătă un limbaj accesibil poporului oropsit. Modelul liric și moral al lui Vieru rămâne Eminescu, asta chiar în vremea când Eminescu este lovit din nou în chiar patria lui.

Eugen Simion stabilește și o nouă definiție a martirului, spunând că „omul care jelește în poeme muzicale tragediile neamului său este, în felul lui, un martir“. Vieru e un martir. „Eminescianismul în el“, continuă criticul, „este încă puternic (și așa va rămâne mereu)“, tot el „născut fiind de miresmele și durerile pământului său, așezat în calea răutăților, nu se rușinează să-și poarte tragedia și iubirea pe față“.

Ceresc de frumos!

Dar la Eugen Simion o metaforă este întotdeauna urmată de un roi de metafore fără de ac în peniță.

Astfel ne uluiește pe noi, cititorii lui de ieri, de azi, de totdeauna.

Vieru, „însoțit totdeauna de violoncelul său liric“, e nevoit să scrie nu doar „doine jalnice, dar și versuri aspre și pedepsitoare în buna tradiție a lui Eminescu, Goga și Arghezi“.

— Ce zvonuri poate zmulge poetul de la Pererăta dintr-un violoncel liric? întreb.

Și răspunsul vine tot de la Eugen Simion, care zice maiestuos: „Vieru își slujește tribul său fără a lăsa din mână violoncelul liric, care știe să treacă de la notele grave, sfâșietoare, ale bocetului la sunetele blestemului din „Rugăciunea unui dac“,“.

Referitor la Nicolae Dabija ni se spune că este „un melancolic luminos, deloc resemnat, cu o mare disponibilitate retorică, care e nevoit să-și învingă duioșia structurală și să-și asume“, și el (nota noastră) „un rol mesianic. Poezia lui este fluentă, rapsodică“, multe dintre lucrările poetului de la Codreni semănând cu niște alese peisaje ale sufletului.

Poetul, văzut de Eugen Simion, caută „cuvinte care luminează“ și, evident, le află. Poezii, în stilul negației eminesciene, cu efect considerabil, din care un val de mobilizare național-eliberatoare răbufnește în toți!

Autorul este impus de realitatea istorică să-și „pună talentul în slujba națiunii române“.

Și criticul se înflăcărează la sfârșitul portretului său, remarcând „un moment de grație lirică în viața hârșită a unui poet adevărat“.

„Prin singurătățile și disperările lui Valeriu Matei trece un duh de neliniște și revoltă“, menționează autorul „Timpul(ui) trăirii, timpul(ui) mărturisirii“. Poetul scrie cu ștreangul la gât, adevărește criticul, și tot el explică modul poetului de la Cazanagic de a „scrie în două registre“, unul în cheie tradițională, „cu un sentiment mai acut al urgenței și o notă pronunțată de originalitate în evocarea milenarei suferințe“, iar al doilea, „mai acut și mai explicit modern“.

Și apoi criticul își încheie portretul, remarcând faptul că aici e vorba de un „nichitian instalat în neliniște, care se hrănește cu spaima istoriei precum legendarul cal răpciugos cu jărat“.

Nu puteam încheia această comunicare decât prin câteva destăinuii ale criticului, istoricului și eseistului de la Chiojdeanca Prahovei, revărsate la rugămintea domnului Mihai Cimpoi, într-un interviu memorabil: „L-am ajutat pe domnul Perpessicius să transcrie proza și Dicționarul de rime în Colectivul Eminescu. Le-am transcris câțiva ani buni. Statutul meu era nesigur: plata cu ora din fondul nescritic. Această formulă mi-a terorizat existența timp de cinci ani. Nu mă întreba, domnule Cimpoi, cum și din ce am trăit cinci ani. Am trăit, acest fapt este important, și n-am ieșit dominat de ură din această experiență. Dimpotrivă, i-am iertat pe toți cei care voiseră să-mi rupă șira spinării... Colegi și profesori“.

Atunci Eminescu, „proba de foc“, l-a salvat, devenindu-i boală pe viață, de care, tot el spune, „nu ne vindecăm niciodată“. Eminescu devenindu-i și „o temă eternă pentru criticul român“.

Care, tot vorba Domniei Sale, „pleacă din ea, ca să aibă unde reveni“.

Și dacă o lucrare a lui Eugen Simion se numea: „Eugen Lovinescu, Scepticul mântuit“, atunci putem lesne spune și noi că marele spirit critic Eugen Simion este înmiresmatul cavalier al Metaforei, cel mântuit!

STELUȚA SAVIN, BIBLIOTECAR PRINCIPAL, CENTRUL DE FORMARE ȘI ACCES LA INTERNET,
BPR „PETRE ȘTEFĂNUCĂ” IALOVENI

„Bibliovacanța 2023” la Biblioteca publică raională „Petre Ștefănuță” Ialoveni

Programul „Bibliovacanța 2023” a debutat la Biblioteca publică raională „Petre Ștefănuță” Ialoveni începând cu data de 4 iulie 2023, cir-

Apoi pe 11 iulie a urmat o excursie la muzeul raional de istorie și etnografie „Anatol Candu” Văsieni, director dn. Diana Candu, fabrica

de ciocolată „Rifero”, director Ion Rotaru și la Biblioteca publică Văsieni, director dn. Diana Mihăilă. Au urmat lecțiile de bibliologie „Istoria cărții și structura ei” și „Literatura de referință — cheia spre succes”, unde dn. Petcu Larisa, bibliotecar, oficiul împrumut la domiciliu le-a vorbit cu multă pasiune și dăruire, după care împreună cu doamnele bibliotecare Savin Steluța și Rusu Lidia copiii au creat câte o carte proprie, apoi au urmat lecturi în grup după cartea „Obișnuitul neobișnuit”, autor Cristina Bujor. Împreună cu bibliotecara dn. Elena Caracucian și voluntarele Sainciuc Beatricea, Chenciu Corina copiii au creat benzi desenate după povestirile „Cartea” și „Periuța de dinți” după cartea „Obișnuitul neobișnuit”, autor Cristina Bujor, după care copiii au confecționat creația „Poiana cu flori”.

ca 40 de copii cu vârsta 7-13 ani au avut ocazia pe parcursul lunii iulie, să descopere o lume captivantă, plină de cărți și povești, să participe în cadrul vizitelor, excursiilor, sesiunilor de lectură, lecțiilor de bibliologie, ore de robotică, vizionarea filmelor, și bineînțeles orele recreative de sport și dans.

Pe data de 6 iulie copiii au efectuat o vizită la Consiliul raional Ialoveni, Secția Cultură și Primăria orașului Ialoveni, unde gazdele dn. Galina Tonu, vicepreședintele Consiliului raional, dn. Diana Josu-Braniște, șefa Secției Cultură și dl. Sergiu Armașu, primarul orașului Ialoveni iau primit pe copii cu multă dragoste și duioșie.

Pe data de 19 iulie copiii au mers în excursie la Biserica „Sfinții Martiri Brâncovineni” din Ialoveni, unde cu mare plăcere i-a întâmpinat părintele Mihail Tătaru, iar apoi au mers la Biblioteca publică pentru copii „Spiridon Vangheli”, director dn. Diana Stegărescu. La data de 25 iulie copiii au avut parte de o întâlnire captivantă cu scriitoarea Claudia Partole, micii actori prezentând o mini scenetă pe baza poeziei „Un urs de mămăligă” după cartea „Domnișoara Cineluța”.

Apoi pe data de 26 iulie a urmat o excursie la fabrica de înghețată „Sandrilionă”, director Angela Lupu, unde copiii au făcut cunoștință cu modul de preparare a înghețatei. Ne-am bucurat să le oferim copiilor un spațiu de învățare și joacă în care să își consume energia și să se bucure de vacanță într-un spațiu prietenos.

Programul „Bibliovacanța 2023” s-a încheiat pe data de 27 iulie alături

de clovnul Cleopa și Minnie Mouse, unde copiii au avut parte de activități interesante și interactive, dansând, cântând, jucându-se și mâncând în-

ghețată, înveselindu-se de minune.

În toată această perioadă copiii au fost ghidați de doamnele bibliotecare Rusu Lidia, Caracuian Elena, Savin Steluța, care au organizat cu multă chibzuință activitățile programului. Apreciam cu recunoștință și aducem mulțumire voluntarilor noștri: Sainciuc Beatricia, elevă clasa a -XII, Chenciu Corina, elevă clasa a -XII, Țăpișca Alexandru, elev clasa a -VII, Savin Beatricia, elevă clasa a -VII, Caracuian Valeria, elevă clasa a -V, Stici David, elev clasa a -VI, care au investit pasiune, energie, răbdare, imaginație și pricepere în activitățile bibliotecii.

Programul „Bibliovacanța 2023” a fost posibil cu susținerea Secției raionale cultură și Primăria orașului

Ialoveni, care ne-au oferit transport pentru efectuarea excursiilor.

Mulțumim tuturor pentru colaborare și organizare.

Vizitați site-ul

www.casadecreatie.md

De Ziua Ușilor Deschise

La începutul vacanței de vară am organizat o Vizită de studiu la Parlamentul Republicii Moldova în parteneriat cu Biblioteca publică Cotova și IP Gimnaziul Cotova.

Alături de expertul proiectului nostru Victor Koroli și moderatoarele Aurica Morcov, Mariana Oloeri au beneficiat de această excursie 18 elevi din IP Gimnaziul Cotova în cadrul proiectului „Educație pentru buna guvernare și egalitate de gen”, finanțat de Uniunea Europeană, realizat de Asociația Obștească Ilenuța.

Vizita noastră a coincis cu Ziua Ușilor Deschise din data de 29.05.2023, iar în fața accesului principal în clădirea Parlamentului am fost întâmpinați de un ghid ce ne-a însoțit pe tot traseul.

A început turul cu prezentarea expoziției vernisate de domnul Vasile Șoimaru.

De aici am avut onoarea de a fi ghidați de excelența sa domnul Vasile Grădinaru, deputat actual în Parlamentul Republicii Moldova, care ne-a povestit cum decurge procesul decizional la nivel național, de fapt cum apar legile în statul nostru și cât este de important respectarea lor de către toți cetățenii. Am vizitat Muzeul Parlamentului,

și am fost familiarizați cu istoria Legislativului începând cu Sfatul Țării și până în prezent. De asemenea am vizitat Sala Europa, unde sunt organizate evenimente publice și de

ner cu pozele vizitatorilor, precum și colțișorul presei, unde jurnaliștii lucrează în timpul ședințelor plenare. Destinația finală a fost Sala de ședințe plenare — cea mai mare și cea mai importantă sală din edificiul Parlamentului. În Sala plenului Parlamentului elevii au dat întrebării domnului deputat care cu mult entuziasm și bună înțelegere a explicat elevilor cum decurg ședințele, cât timp durează o ședință, unde stau demnitarii de stat, unde e fotoliul doamnei Președinte de Stat Maia Sandu, și multe altele.

Elevii au trăit sentimentul mândriei de neam, de faptul că sunt cetățeni ai Republicii Moldova, având emoții de bucurie, vise și speranțe că în viitorul apropiat vor deveni și ei deputați în Legislativul Republicii Moldova, dar cel mai important vor

unde se poate admira vederea spre bulevardul Ștefan cel Mare și Sfânt. Turul clădirii a continuat pe un hol spațios, unde elevii au aflat despre procedura de înregistrare a deputaților pentru participare la ședințe plenare. Acest hol include un ban-

deveni cetățeni activi care se vor implica în făurirea viitorului prosper și democratic al Țării noastre

Am vizitat și Muzeul Național de Istorie a Republicii Moldova, cel mai valoros și important din domeniul, descoperind rarități arheologi-

ce, tezaure, vestimentații, fotografii și documente vechi. Elevii au fost impresionanți de Diarama „Operația Iași-Chișinău” și de atmosfera creată aici. Este o adevărată operă de artă realizată de către renumiți pictori. Pe o pânză cu dimensiunile de 45 x 11 metri, sunt redată luptele din vara anului 1944 de lângă satul Leușeni, pe Prut. Planul natural, care constituie un tot întreg cu pânza, este alcătuit din obiecte autentice: tun antitanc, lăzi cu cartușe și obuze, echipament și muniții, vuitul de avioane și obuze declanșate. Ionela Pogodin a menționat că „...o frică enormă mă cuprinde, aici îmi dau seama cât este de importantă menținerea păcii și stabilității în lume”

Am vizitat Parcul Central, monumentul lui Ștefan cel Mare și Sfânt și Aleea clasicilor, Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Fiecare loc vizitat a fost tipărit în memoria timpului prin poze frumoase de grup și individuale. Aducem mulțumiri

domnului Victor Koroși care a fost alături de echipa noastră pe parcursul întregii zile și cu multă responsabilitate ne-a ghidat, îndrumat și susținut.

Evenimentul a fost realizat de AO „Ilenița” în cadrul proiectului „Par-

teneriate pentru liderismul femeilor și bună guvernare”, implementat de Friedrich Ebert Stiftung Moldova și AO Institutum Virtutes Civilis, cu suportul financiar al European Union in the Republic of Moldova și Friedrich Ebert Stiftung.

ZINAIDA PETROV, DIRECTORUL BP,
TATIANA GRAM, LT „ION CREANGĂ” S. RĂDOAIA, R. SÎNGEREI

Pacea are gustul pâinii

Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” a lansat Campania Națională de promovare a lecturii „Să citim împreună!”, ediția a XII-a.

Scopul campaniei este de a promova lectura în satele și orașele țării

că și să se bucure de cartea „Alice și războiul culorilor”, ilustrată de niște copii talentați, carte apărută la editură „Pruț”. Cartea Vioricăi Covalschi este poveste reală.

„Alice și războiul culorilor” a adunat elevii clasei a II-a „C” de la Liceul Teoretic „Ion Creangă”s. Rădoaia, învățătoare Tatiana Gram, curioși să cunoască mai îndeaproape personajele acestei cărți minunate.

Copiii, pentru a-și manifesta talentele, au recitat poezii, au desenat desene cu mesaje de Pace și Copilărie fericită în toate țările lumii, au vorbit entuziasmați despre impresiile și emoțiile trăite în momentul citirii acestei cărți.

Alice este eroina unei povesti care pornește în căutarea păcii. Cu loarea neagră, simțindu-se frustrată, declanșează un război al culorilor și o transformă pe Alice într-un înger care doarme o noapte în inima unui Demon.

Teatralizarea unui fragment din cartea „Alice și războiul culorilor” a emoționat copiii. Crearea filmulețului este drept dovadă procesul de lectură în clasă, în baza cărții „Alice și războiul culorilor” oferindu-i cititorului o șansă inedită a lecturii prin comparație. Aceasta este o carte a păcii. Se dedică tuturor copiilor — victime ale războiului din Ucraina.

„Pacea are gustul pâinii,” — susține autoarea Viorica Covalschi.

Viorica Covalschi! Vă mulțumim mult pentru distinsse personaje ale cărții care transmit atâta bunătate și speranță să avem Pace!

Bravo copiilor! Mulțumim D-nei învățătoare, Tatiana Gram, pentru implicare și colaborare frumoasă.

în perioada februarie—decembrie 2023. În cadrul acestei ediții sunt promovate cărțile „Alice și războiul culorilor” de Viorica Covalschi, implicarea copiilor cu vârsta de 7—10 ani, „Copilul înțelept” de Aurelian Silvestru, copii de 11—14 ani și „Ora cinci și șapte minute” de Dumitru Crudu, adolescenți de 17—18 ani.

Grație campaniei „Să citim împreună”, cartea „Alice și războiul culorilor”, scrisă de Viorica Covalschi, este aleasă în acest an pentru a ne reuni într-o discuție de suflet.

Au fost promovați și îndemnați copiii din clasele primare să citeas-

ELENA ALISTAR (1873—1955)

Româncă basarabeancă; medic și om politic; a urmat Școala Eparhială de la Chișinău; a fost învățătoare la Văleni, Roșu, Zărnești (astăzi localități din raionul Cahul); între 1909—1916 a urmat Facultatea de Medicină de la Iași; a fost arestată, în 1914, pentru „activitate naționalistă” și „agitație pro-românească”. În 1916 a fost mobilizată în armată ca medic militar. A fost membră a Partidului Național Moldovenesc, deputat în Sfatul Țării, directoare a Școlii Eparhiale de Fete din Chișinău (1918—1938); fondatoare a Ligii Culturale a Femeilor din Basarabia și a Grupării Femeilor Române; a făcut parte din conducerea Partidului Poporului. În 1940 s-a refugiat în România; a încetat din viață la Pucioasa, în 1955.

Serghei Ciuhrii, dirijor, compozitor și profesor,
„Lucrător Emerit al Culturii din Republica Moldova”
(1979), „Artist al Poporului” (1992), Ordinul
„Gloria Muncii” (1998), „Ordinul Republicii” (2018)